

Συνέντευξη με τον Don Olcott

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στις 12 Νοεμβρίου 2013, κατά τη διάρκεια του 7^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Οι ερωτήσεις τέθηκαν από τη Βασιλική (Σύλβη) Ιωακειμίδου, εκπαιδευτικό και Υποψήφια Διδάκτορα στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Ο Δρ. Don Olcott είναι Καθηγητής στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Maryland στην Εκπαιδευτική Ηγεσία καθώς και στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Εδώ και περισσότερα από 20 χρόνια έχει εμπειρία σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και αξιολόγηση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στη συνεχιζόμενη ανώτατη εκπαίδευση, την εκπαιδευτική ηγεσία. Από το 2011-2013 εργάστηκε στο γραφείο Higher Colleges of Technology (HCT) στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Από το 2007-2010 υπηρέτησε ως επικεφαλής στο The Observatory on Borderless Higher Education στο Ηνωμένο Βασίλειο και πρόεδρος του United States Distance Learning Association (USDLA). Παλαιότερα έχει εργαστεί στο Western Oregon University, VCampus Corporation και στο πανεπιστήμιο της Arizona. Ο Δρ. Don Olcott έχει τιμηθεί από το European Distance and eLearning Network (EDEN) για τη συμβολή του στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και με βραβείο Αριστείας το 2013 από το Council of Distance Education (ICDE) για την ηγετική του συμβολή σε διεθνές επίπεδο στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε τι αφορά η ποιότητα στις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης; Θα μπορούσατε να βρείτε κάποια σημεία κλειδιά που να υποδεικνύουν μια ποιοτική διδασκαλία;

D.O.: Νομίζω πρώτο και κύριο είναι η ανάπτυξη σχέσης με τους φοιτητές σου, δείχνοντας ενδιαφέρον για κάθε έναν απ' τους φοιτητές, στον βαθμό που μπορείς να το κάνεις. Δεν μπορείς να ξοδέψεις όλο σου τον χρόνο σε κάθε φοιτητή ξεχωριστά. Αλλά το να γνωρίζεις τους φοιτητές σου, νομίζω πως είναι πολύ σημαντικό, γιατί γνωρίζεις τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους. Έτσι όταν τους δίνεις ανατροφοδότηση και όταν σχολιάζεις τη δουλειά τους, δε θα είναι το ίδιο ακόμα κι αν ένας φοιτητής κι κάποιος άλλος μπορεί να κάνουν το ίδιο λάθος. Η ανατροφοδότηση που δίνεις σε κάθε έναν από αυτούς τους φοιτητές μπορεί να είναι κάπως διαφορετική, γιατί ξέρεις ποια είναι τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους, πάνω στα οποία θα πρέπει να δουλέψουν. Οπότε νομίζω αυτό είναι ένα σημείο.

Νομίζω πως το να έχει ο διδάσκων ξεκάθαρους σκοπούς και στόχους του τι διδάσκει, έτσι ώστε ο φοιτητής να γνωρίζει εξ αρχής τι αναμένεται απ' αυτόν. Ok; Και συνήθως εγώ, όπως και το πρόγραμμα σπουδών, έχω ξεκάθαρους στόχους. Τι θα ήθελα να ξέρουν οι φοιτητές στο τέλος του μαθήματος. Αυτοί οι στόχοι διακρίνονται από μια ευρύτητα. Και καθέναν απ' αυτούς ή κάθε θεματική ενότητα στην on-line διδασκαλία μου τους «σπάμε» ανά βδομάδες, συγκεκριμένος στόχος για κάθε εβδομάδα. Η εβδομάδα τείνει να είναι ένας καλός τρόπος για να χωρίσει το περιεχόμενο. Κάθε περιεχόμενο θα έχει συγκεκριμένους στόχους σε σχέση με το τι θέλω να μάθει ο φοιτητής. Και σχετικό μ' αυτό είναι όχι μόνο ο σκοπός και οι στόχοι, αλλά η αξιολόγησή σου και των φοιτητών, με όποιον τρόπο κι αν μετρήσεις το τι έμαθαν, με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια αξιολόγηση για να μετρηθεί το τι έμαθαν. Οπότε κι αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Νομίζω ότι η διαδικασία του διδακτικού σχεδιασμού, ιδιαίτερα σε ανοιχτά και εξ αποστάσεως μαθήματα, είναι πολύ σημαντική. Με άλλα λόγια το πώς σχεδιάζουμε συγκεκριμένες δραστηριότητες, πώς μπορείς να δουλέψεις σε μικρές ομάδες, όπως έκανες στο εργαστήριό σου στο συνέδριο. Αυτό είναι πολύ κατάλληλο και αποτελεσματικό εργαλείο, αλλά όχι για κάθε περίπτωση. Ok; Κάποιες φορές το πιο αποτελεσματικό διδακτικό εργαλείο είναι ένα καλά ξεκάθαρο διατυπωμένο περιεχόμενο. Επειδή οι φοιτητές σου μπορεί αργότερα στο μάθημα μπορεί να χρειαστούν κάποιες βασικές γνώσεις, προκειμένου να ανταποκριθούν σε κάποιες υψηλότερες απαιτήσεις του μαθήματος. Δεν μπορεί; Οπότε πρέπει να κάνουμε και κάποια τέτοια δουλειά, ακολουθώντας κατά κάποιον τρόπο τον παραδοσιακό δρόμο, μια κάποιου τύπου προσέγγιση διάλεξης. Ίσως βαρετή για τους φοιτητές κάποιες φορές, αλλά και πάλι πρέπει να γίνει. Νομίζω πως πρέπει να κάνεις τη μάθηση διασκέδαση. Η μάθηση μπορεί να είναι διασκέδαση. Η μάθηση απαιτεί σκληρή δουλειά και οι φοιτητές θα πρέπει να το γνωρίζουν.

Πιστεύω πως θα πρέπει να έχεις υψηλές προσδοκίες, γιατί ακόμα κι αν οι προσδοκίες είναι πολύ υψηλές, οι φοιτητές φτάνουν μόνο μέχρι εκεί (δείχνει με το χέρι του). Αν όμως ξεκίνησαν από εδώ κάτω (δείχνει), τα κατάφεραν πολύ πολύ καλά. Οπότε δεν είναι παράλογο το να έχεις προσδοκίες που ίσως να μην επιτευχθούν.

Μια άλλη συνιστώσα, που βρίσκω σημαντική, τουλάχιστον στη δική μου διδασκαλία είναι, αν θυμάσαι από τον κόσμο της ψυχολογίας την ιδέα της παρώθησης, το οποίο

σημαίνει να ξέρεις πότε πρέπει να δώσεις θετική ανατροφοδότηση σε συγκεκριμένες στιγμές σ' έναν φοιτητή. Και αυτό που όλοι ξέρουμε από αυτή την διαδικασία είναι πως αν παίρνεις όλη την ώρα θετική ανατροφοδότηση μετά από λίγο δεν ενδιαφέρεσαι πια. Ok; Αλλά αν σου δώσω θετική ανατροφοδότηση σήμερα και αύριο δεν είναι τόσο θετική ή δεν σου δίνω καθόλου... Οπότε πρέπει να διαλέξεις τις σωστές στιγμές, όταν νομίζεις ότι θα βοηθήσεις περισσότερο τον φοιτητή. Νομίζω πως αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Η αλληλεπίδραση είναι κάτι που έχει προβληθεί αρκετά ως κλειδί για μια αποτελεσματική διδασκαλία. Έχω ανάμεικτα συναισθήματα γι' αυτό. Πας πίσω σαράντα χρόνια, σ' έναν κόσμο, στις μέρες που η ψυχολογία ήταν επηρεασμένη από τους μιχεβιοριστές, τον P. F. Skinner και όλους αυτούς. Η επιχειρηματολογία τους ήταν ότι η μάθηση δεν συμβαίνει εκτός αν μπορώ να την παρατηρήσω. Αλλά έχω μαθητές στην τάξη μου που δεν λένε τίποτα όλο το τρίμηνο, πολύ σιωπηλοί μαθητές. Αλλά όταν γράφουν τεστ κι εξετάσεις, τα πάνε πολύ καλά. Οπότε μαθαίνουν, ακόμα κι αν δεν μπορώ να τους παρατηρήσω σωματικά να το κάνουν αυτό. Ακολουθώντας του μιχεβιοριστές ψυχολόγους, ήρθαν οι γνωστικοί ψυχολόγοι και όλοι αυτοί, οι οποίοι είπαν «ναι», η μάθηση μπορεί να συνεχιστεί ακόμα κι αν δεν μπορούμε άμεσα να παρατηρήσουμε κάτι τέτοιο. Ok; Νομίζω πως η αλληλεπίδραση με το περιεχόμενο, η αλληλεπίδραση φοιτητή με φοιτητή και η αλληλεπίδραση ανάμεσα στον φοιτητή και τον διδάσκοντα είναι επίσης πολύ σημαντική. Απλά δεν είμαι σίγουρος πώς μπορείς να μετρήσεις πόσο σημαντική είναι η πραγματική μάθηση. Ok. Είναι πιο διασκεδαστικό, είναι πιο απολαυστικό, αλλά δεν συνεισφέρει πραγματικά στο να μάθει ο εκπαιδευόμενος οπωσδήποτε. Ok; Αλλά στο τέλος φτάνω στο συμπέρασμα ότι είναι καλύτερο να υπάρχει η αλληλεπίδραση. Είναι καλύτερο να υπάρχει γιατί είναι... Νομίζω πως το να αλληλεπιδρούμε ανταλλάσσοντας ιδέες είναι μια καλή εκπαιδευτική διαδικασία. Και όπως ξέρετε, ο ίδιος μαθητής, ο οποίος σε μια κανονική τάξη θα καθόταν τώρα εδώ χωρίς να πει μια λέξη, βάλ' τον on-line κάπου που θα μπορούσες να έχεις μια ανατροφοδότηση, δεν σταματάνε. Πάντα έχουν πράγματα να πουν. Οπότε νομίζω πως αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Το τελευταίο που θα έλεγα είναι οι παρατηρήσεις έχεις ζητήσει και η αλληλεπίδραση με συναδέλφους. Και για ακαδημαϊκά μέλη αυτό δεν είναι τόσο εύκολο. Εγώ είμαι ακαδημαϊκό μέλος, καλώ εσένα και τη Σοφία στο μάθημά μου για να με αξιολογήσετε στην πραγματικότητα, τι νομίζετε ότι πήγε καλά στο μάθημα. Ok;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ως παρατηρητής;

D.O.: Ως παρατηρητής, όχι απαραίτητα ως επίσημος αξιολογητής. Αυτό θα γινόταν από τον προϊστάμενό σου ως εκπαιδευτικός. Σωστά; Αλλά ακόμα και ανεπίσημα να έχεις άλλους αρκετά έμπιστους για να τους πεις «Θέλω να γίνω καλύτερος δάσκαλος, οπότε θα ήθελα την ανατροφοδότηση σου». Αυτό δεν είναι πάντα εύκολο, γιατί οι εκπαιδευτικοί και οι ακαδημαϊκοί θέλουν να πιστεύουν ότι είναι αυτόνομοι και να τα κάνουν όλα μόνοι τους. Αλλά νομίζω πως όσο περισσότερη ανατροφοδότηση έχουμε, τόσο το καλύτερο. Δεν θα χρησιμοποιήσουμε τα πάντα. Αυτό μπορεί να μη μου ταιριάζει, αυτή μπορεί να μην είναι καλή στρατηγική για μένα. Αλλά νομίζω πως παίρνοντας αυτού του είδους την ανατροφοδότηση, χτίζεται η συναδελφικότητα ανάμεσα στους ακαδημαϊκούς και τους εκπαιδευτικούς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Βλέπω την ποιότητα σαν μια ευκαιρία να αναδειχθούν και να διαχυθούν

καλές πρακτικές. Όχι ως τιμωρία επειδή κάτι δεν πήγε καλά, αντίθετα ως παρουσίαση κάτι καλού σε άλλους ώστε να πάρεις ανατροφοδότηση, να ακούσεις κάποιες άλλες ιδέες και να γίνει καλύτερος. Τι πιστεύετε γι' αυτό;

D.O.: Λοιπόν, αναμφίβολα πιστεύω ότι θα πρέπει να το προωθούμε αυτό, αν μπορούμε. Νομίζω πως στα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα η επικρατούσα κουλτούρα τείνει να αντιστέκεται σ' αυτό λιγάκι και να προστατεύει την αυτονομία του ακαδημαϊκού.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αποτελεί κάτι τέτοιο απειλή για την αυτονομία του ακαδημαϊκού;

D.O.: Δεν χρειάζεται να είναι. Αλλά εκλαμβάνεται κάπως έτσι κάποιες φορές. Ξέρετε πως υπάρχουν ακαδημαϊκοί σήμερα σε όλο τον κόσμο που δεν έχουν ποτέ εμπλακεί με την τεχνολογία, γιατί πραγματικά πιστεύουν ότι η τεχνολογία θα τους αντικαταστήσει ως εκπαιδευτικούς; Είναι σχεδόν οργουελική η άποψη ότι η τεχνολογία θα κυριαρχήσει. Στην πραγματικότητα δε γνωρίζουμε τι κάνει ο άνθρωπος με αυτές τις τεχνολογίες. Δεν πρόκειται για τις τεχνολογίες από μόνες τους. Οπότε η απάντηση είναι ναι. Νομίζω ότι θα έπρεπε να το ενθαρρύνουμε αυτό όσο περισσότερο γίνεται. Το πρόβλημα είναι ότι υπάρχουν ιδρύματα με πενήντα σχολές, για παράδειγμα, και μόνο δύο είναι πρόθυμες να το κάνουν αυτό και οι άλλες σαράντα οκτώ δεν το επιθυμούν, αυτό το κάνει πολύ δύσκολο. Επομένως, θεωρώ ότι θα πρέπει να πάρεις τον χρόνο σου και να είσαι υπομονετικός και να το πλαισιώσεις αυτό με τέτοιο τρόπο που δε θα είναι αξιολογικός ή τιμωρητικός, θα έχει σχέση με ανατροφοδότηση και τη δημιουργία καλών πρακτικών από τις οποίες μπορούν να οφεληθούν πολλοί πολλοί άνθρωποι, πολλοί άλλοι εκπαιδευτικοί. Επομένως ναι, συμφωνώ ότι θα πρέπει να βρεθούν τρόποι να γίνει αυτό.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υποθέτω πως αυτό που χρειαζόμαστε είναι μια διαφορετική κουλτούρα. Εννοώ την ιδέα μιας ανοικτής πόρτας όπου είσαι καλοδεχούμενος να έρθεις και να μοιραστούμε την άποψή σου, μπορείς να μου δώσεις ανατροφοδότηση. Κι αυτό δεν είναι απαραίτητα κάτι που θα με κάνει να αιστανθώ πως απειλούμαι.

D.O.: Ναι. Ένα από τα πράγματα που διδάσκω στα μαθήματα ηγεσίας είναι η καθοδήγηση προς την αλλαγή, η μετακίνηση πραγμάτων προς διαφορετικές κατευθύνσεις. Το πιο δύσκολο πράγμα στον κόσμο είναι η αλλαγή κουλτούρας σε οποιοδήποτε πράγμα. Για μεγάλη διάρκεια. Μπορίς να αλλάξεις τη συμπεριφορά των ανθρώπων για μικρό χρονικό διάστημα, αλλά στην πραγματικότητα να ενσωματωθούν οι αλλαγές ως μέρος κάποιου ως κάτι που αξίζει σε αυτή την κουλτούρα είναι μια πολύ πιο μακρά διαδικασία.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Οπότε πώς μπορείς να το κάνεις να διαρκέσει;

D.O.: Πρέπει να μπορείς να μιλήσεις για τα πλεονεκτήματα. Αυτό είναι που θέλουν να ακούσουν οι άνθρωποι. Δε θέλουν να ακούσουν για δουλειά, δε θέλουν να ακούσουν γι' αυτό. Και πρέπει επίσης να θυμάσαι το αν θέλεις η σχολή σου να είναι ανοιχτή στην ανατροφοδότηση των ανθρώπων. Αν θυμάσαι τις προάλλες όταν μίλησα για του Ανοικτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους, θα ήσουν πρόθυμη να δώσεις ελεύθερο το περιεχόμενό σου στον κόσμο; Κάποιοι άνθρωποι λένε ναι, άλλοι άνθρωποι λένε όχι. Θυμήσου πώς αξιολογούμε μια σχολή. Οτιδήποτε αξιολογούμε σε μια σχολή έχει να κάνει με την αυτονομία. Την έρευνα που κάνουν, τη διδασκαλία που ακολουθούν, τις

υπηρεσίες που προσφέρουν, τις επιτροπές που υπηρετούν. Επομένως αν θεωρείσαι πολύ καλός σε αυτά, είναι πραγματικά δύσκολο να πεις: «Ορίστε, πάρτε όλο μου το υλικό». Σωστά; Επειδή αξιολογείσαι με βάση το τι παράγεις ως ακαδημαϊκό μέλος της σχολής. Επομένως δεν μπορεί να λειτουργεί όλο αυτό τιμωρητικά για το ακαδημαϊκό μέλος της σχολής, γιατί αξιολογούμε τη σχολή με βάση τα προσωπικά επιτεύγματα. Κάθε ακαδημαϊκό μέλος θα κριθεί με βάση την έρευνά του, τη διδασκαλία του, τους διδακτορικούς φοιτητές του, αυτά τα πράγματα. Όχι με βάση τι κάνει ο συνάδελφός του παρακάτω. Ok; Επομένως δε θέλουμε απαραίτητα να το σπάσουμε αυτό, γιατί αυτές είναι δεξιότητες που οι ακαδημαϊκοί σε ένα πανεπιστήμιο θέλουμε να έχουν. Αλλά θα μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερη δουλειά στη συνεργασία. Και δε μιλά μόνο για την Ελλάδα, μιλάω για παντού. Είναι αυτή η κουλτούρα της ανώτατης εκπαίδευσης που έχουμε δημιουργήσει, ένας μυστικισμός γύρω από τον καθηγητή. Το γέρικο σοφό πρόσωπο που κάθεται στο βάθρο. Δεν υπάρχουν ειδήμονες σήμερα. Όχι στην εποχή της γνώσης. Πιθανότατα θα μπορούσες να αποθηκεύσεις στο laptop σου τη γνώση του κόσμου εδώ και πεντακόσια χρόνια τώρα. Όλα σε ένα μικρό laptop. Και πιθανότατα σε άλλα δέκα χρόνια θα μπορούσες να αποθηκεύσεις τον αγώνα του ανθρώπου για κάτι τόσο μεγάλο. Είναι ένας διαφορετικός κόσμος.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Οπότε ποιος είναι ο ειδήμων; Αυτός που ξέρει πώς να χρησιμοποιήσει αυτές τις πληροφορίες;

D.O.: Α, έθεσες μια πραγματικά καλή ερώτηση, που μας φέρνει πίσω στην ποιότητα της διδασκαλίας και μάθησης. Μην παρερμηνεύσεις όσα λέω. Ο εκπαιδευτικός έχει μια βάση γνώσεων και έχει μια ειδικευση στην περιοχή του γνωστικού αντικείμενου και όπως αρμόζει στην περιοχή της έρευνας. Φυσικά. Όλοι το ξέρουμε αυτό. Αλλά σκέψου. Αν έχω δεκαπέντε φοιτητές στην τάξη μου που έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, θα μπορούσαν να βρουν σε δυο μέρες περισσότερα από όσα ξέρω. Οπότε πού αφήνει το γεγονός αυτό το ακαδημαϊκό μέλος της σχολής; Οδηγεί το μέλος της σχολής σε θέση από όπου μπορεί να βελτιώσει τη διδασκαλία και μάθηση σε κάποια σημεία: 1) να μάθει τους φοιτητές να προσανατολίζονται προς αυτές τις πληροφορίες, 2) να τις αναλύουν, να τις συνθέτουν και να τις εφαρμόζουν. Έχουν τη δυνατότητα αυτοί οι εκπαιδευτικοί να φέρουν σε επαφή τους φοιτητές για να εμπλέκονται σε συνεργατικές δουλειές. Οπότε δεν χρειάζεται μόνοι οι ακαδημαϊκοί να συνεργάζονται. Έχεις ποτέ γράψει ένα ομαδικό άρθρο με δύο ή τρεις άλλους ανθρώπους; Δεν είναι τόσο εύκολο. Καθένας γράφει διαφορετικά, καθένας σκέφτεται διαφορετικά, αλλά υποτίθεται ότι πρέπει να γράψετε ένα άρθρο. Αλλά βλέπεις, η μάθηση δε βρίσκεται στο περιεχόμενο. Βρίσκεται; Η πραγματική μάθηση αφορά το πώς δουλεύεις με αυτούς τους ανθρώπους που είναι διαφορετικοί από εσένα. Φυσικά το άρθρο είναι σημαντικό, αλλά δεν είναι το μόνο. Είναι η διαδικασία της δουλειάς με όλους τους άλλους, η οποία είναι πιο εύκολη για κάποιους παρά για κάποιους άλλους. Όλοι έχουμε στο παρελθόν εμπλακεί σε δουλειά με μικρές ομάδες και πάντα υπάρχει κάποιο άτομο που δε θέλει αρχικά να είναι εκεί. Και θα κάνουν ότι μπορούν για τον πιο μη ευχαριστημένο άνθρωπο του πλανήτη. Επομένως αυτοί οι εναλασσόμενοι ρόλοι του εκπαιδευτικού, νομίζω πως θα είναι πολύ σημαντικοί στο μέλλον. Όπως είναι και τώρα, αυτό δεν είναι κάτι καινούριο. Αυτοί οι ρόλοι αλλάζουν τα τελευταία είκοσι χρόνια. Από τον ειδήμονα στον διευκολυντή της γνώσης. Νομίζω το παλιό κίνημα από τον σοφό πρωταγωνιστή στη σκηνή στον καθοδηγητή από το πλάι. Κάπως σαν προπονητής, σαν μέντορας σε αντίθεση με το πρόσωπο που κάθεται ψηλά κι εσύ τον αντιμετωπίζεις με ένα «Γουάου!». Αλλά αυτό ισχύει στο σήμερα. Εκατό χρόνια πριν ο ειδήμων στο κέντρο της σκηνής λειτουργούσε. Αυτό δε λειτουργεί πια. Υπάρχει

πληθώρα γνώσεων, πολλά συμβαίνουν και είτε τα πανεπιστήμια στο μέλλον επιλέξουν να λειτουργούν διαδικτυακά είτε όχι, ανεξάρτητα από θέματα ποιότητας, πιθανότατα θα είναι άσχετες αυτές οι γνώσεις με το τι θεωρούν οι οργανισμοί ότι έπρεπε να κάνουν και όσα τα μέλη τους θεωρούν ότι θα έπρεπε να κάνουν. Οι φοιτητές θα διαμορφώσουν την ατζέντα. Κι εσύ θα μπορούσες να επιλέξεις να παίζεις ή να επιλέξεις να πεις «Όχι, όχι όχι, όχι δε θα το κάνουμε αυτό. Είμαστε πολύ καλοί για να το κάνουμε αυτό». Όλα καλά. Αλλά μπορεί να βρεθείς εκτός αγοράς, αν δε θες να το κάνεις αυτό. Αυτές είναι οι δύσκολες αποφάσεις που πρέπει να πάρουν οι οργανισμοί.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δύσκολες επιλογές και πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί όταν επιλέγουμε. Και υπάρχουν θέματα ηθικής και ανθρωπιάς και θεωρώ ότι πρέπει να είμαστε προσεκτικοί με την ιδέα της κατάταξης όλων.

D.O.: Ναι, φυσικά. Η εκπαίδευση είναι πολύ περισσότερο από χρήματα και αυτή τη διαδικασία. Δεν υπάρχει αμφιβολία επ' αυτού.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Και η ποιότητα προέρχεται από τον χώρο της αγοράς. Υπάρχει κάτι παράδοξο ανάμεσα στη διασφάλιση της ποιότητας και την εκπαίδευση; Βλέπετε κάποιο παράδοξο εσείς;

D.O.: Αν είμαι ένας εργοδότης, θέλω καλοί απόφοιτοι να έρθουν να δουλέψουν για μένα. Αυτό είναι ένα μέτρο ποιότητας. Αυτό είναι τεράστιο μέτρο ποιότητας. Αν δεν μπορώ να προσλάβω καλούς απόφοιτους από το πανεπιστήμιο της Αθήνας, θα πάω αλλού να προσλάβω από τους απόφοιτους που χρειάζομαι. Επομένως η εκπαίδευση μπορεί να είναι μια διαδικασία, αλλά στο τέλος της μέρας οι άνθρωποι που θα προσληφθούν είναι οι φοιτητές, οι οποίοι θα έπρεπε να μπορούν να έχουν λόγο για τη διαδικασία αυτή. Και αν είμαι διευθυντής μιας εταιρείας τεχνολογίας και το ίδρυμα μου στείλει τρεις ή τέσσερις απόφοιτους που τους παίρνω συνέντευξη και είναι ξεκάθαρο ότι δε διαθέτουν τις δεξιότητες που πιστεύω πως θα έπρεπε να έχουν τελειώνοντας το πανεπιστήμιο, τότε κάποιος ή το πανεπιστήμιο δεν έχει κάνει το δουλειά του. Επομένως πιστεύω πως αν και η αγορά επηρεάζει πολύ το τι κάνουμε, είναι δικαιολογημένο. Δικαιούνται να μπορούν να προσλάβουν όσους λέμε ότι βγάζουμε με βάση τι μπορούν και τι δε μπορούν οι απόφοιτοί μας να κάνουν. Υπάρχουν αυτοί που αρέσκονται να επιχειρηματολογούν ότι η εκπαίδευση δεν είναι επιχείρηση. Διαφωνώ με αυτό. Στην πραγματικότητα η εκπαίδευση είναι πραγματικά μια επιχείρηση.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ακούγεται πολύ τεχνοκρατικό αυτό. Υπάρχουν αυτοί που πιστεύουν ότι η εκπαίδευση είναι ένα κοινωνικό αγαθό. Πώς με βάση τους όρους της αγοράς όλοι οι άνθρωποι θα έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, άνθρωποι κάθε ηλικίας για παράδειγμα.

D.O.: Unesco! Εκπαίδευση για όλους! Ο καθένας θα πρέπει να διαβάζει και να γράφει...

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ναι. Γίνομαι λίγο εριστική...

D.O.: Όχι, όχι. Ρωτάς την ερώτηση ανάμεσα... Αν η εκπαίδευση είναι μια επιχείρηση, πώς μπορούμε να ανταποκριθούμε στην κοινωνική ατζέντα που έχουμε θέσει επιτακτικά σε εκατοντάδες κι εκατοντάδες εκπαιδευτικούς; Νομίζω πως μπορούμε να κάνουμε και τα δύο. Αλλά μαθαίνουμε τώρα και το μαθαίνουμε πολύ σκληρά όχι μόνο

στην Ελλάδα, αλλά σε όλο τον κόσμο. Στο τέλος της μέρας έρχεται πάλι το θέμα των χρημάτων. Άσχετα με το πώς το κόβεις. Μπορείς να μιλάς για όλα αυτά τα ιδανικά, κάποιος όμως θα πληρώσει αργά ή γρήγορα. Κάποιος πρέπει να πληρώσει.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Επομένως μόνο στα λόγια λέμε πως η εκπαίδευση είναι για όλους κλπ. Ποιος θέλει να επενδύσει σε κάποιον που είναι πενήντα χρονών και θέλει να επιμορφωθεί;

D.O.: Ξέρεις πως ζω στη Βόρεια Αμερική και στη δυτική κοινωνία για σαράντα χρόνια της ενήλικης ζωής μου. Έχω περάσει κάθε χρόνο της ζωής μου ακούγοντας τους ανθρώπους να λένε πως το μέλλον μας εξαρτάται από την εκπαίδευση και χρόνο με τον χρόνο στην Αμερική, στη Βρετανία, στη Γερμανία οι πολιτικοί κόβουν την εκπαίδευση. Κόβουν χρήματα από την εκπαίδευση. Πώς μπορείς να μιλάς για δημόσια ατζέντα όταν στρίβεις και προφανώς οι πράξεις σου ως δημιουργός πολιτικών, ως κάποιος που υποτίθεται ότι υπηρετείς το δημόσιο καλό, εννοώντας τις υπηρεσίες που παρέχονται προς το μέγιστο συμφέρον της πλειοψηφίας των ανθρώπων; Γιατί; Επειδή ανταγωνίζονται με πολλά άλλα πράγματα. Έχουμε δώρα που δίνονται, έχουμε δρόμους που πρέπει να χτίσουμε. Δεν είναι μόνο η εκπαίδευση. Είναι άλλη μια σκληρή πραγματικότητα που οι περισσότερες κοινωνίες πρέπει να διαχειριστεί.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Οπότε σχετικά με την ποιότητα...

D.O.: Έλεγα ότι ένας εργοδότης έχει κάθε δικαίωμα να έχει καλούς ανθρώπους που θα έρθουν να δουλέψουν μαζί του. Και αν είσαι το πανεπιστήμιο που προετοιμάζει αυτούς τους ανθρώπους είτε κάνεις καλή δουλειά είτε δεν κάνεις καλή δουλειά. Αυτό είναι που διαφοροποιεί τα πανεπιστήμια. Μην παρεξηγήσεις ότι δεν νομίζω πως η κοινωνική ατζέντα της εκπαίδευσης δεν είναι αξιόπιστη. Το πιστεύω. Και μπορείς να σημειώσεις ότι ακόμα και σήμερα μια από τις πιο αναπτυχθείσες τάσεις σε όλο τον κόσμο είναι ο αναπτυσσόμενος ρόλος των επιχειρήσεων στην προώθηση της κοινωνικής ατζέντας προωθώντας το πράσινο περιβάλλον. Οι επιχειρήσεις κάνουν πολλά. Είναι συνέταιροι και όχι εχθροί.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Απλά προσπαθώ να συμβιβάσω αυτή την ιδέα της εκπαίδευσης για όλους με την αγορά που χρειάζεται πολύ συγκεκριμένα πράγματα με έναν «ξεκάθαρο» και αυστηρό τρόπο. Κατά συνέπεια υπάρχουν τομείς στην εκπαίδευση που χάνονται. Για παράδειγμα, υπάρχει ένα θέμα κατά πόσο χρειάζονται μαθήματα σχετικά με τα αρχαία ελληνικά κλπ. Ποιος χρειάζεται να μάθει αρχαία ελληνικά; Από την άλλη πλευρά υπάρχει ένας τεράστιος αριθμός φοιτητών στα πανεπιστήμια και ταυτόχρονα ένας τεράστιος αριθμός άνεργων ανθρώπων με πτυχία πανεπιστημίου...

D.O.: Νομίζω πως δεν υπάρχει μια και μόνο απάντηση. Ok; Και συνήθως υπάρχουν περισσότερες από δύο απαντήσεις για οτιδήποτε, τουλάχιστον σε σημαντικές απαντήσεις σε αυτό τον πλανήτη. Επομένως σκέφτομαι πάλι ότι ακόμα κι αν δεν υπάρχει ιστορία ή κουλτούρα ανθρώπων, αυτό ήταν που έλεγα και τις προάλλες, σημεία στα οποία οι άνθρωποι δε συμφωνούν απαραίτητα, είναι σημαντικό οι άνθρωποι από διαφορετικά πεδία να έρθουν σε επαφή και να μιλήσουν για λύσεις από κοινού. Αυτό μπορεί να μην αποτελεί μέρος της παράδοσης, αλλά όπως οι περισσότερες στρατηγικές αλλαγής λένε, οι άνθρωποι έρχονται κοντά και συζητούν. Είναι ατυχές το γεγονός πως πρέπει να περιμένουμε για να φτάσουμε σε αυτό το σημείο αντί να κοιτάζουμε μπροστά. Αυτό συμβαίνει για πολλούς λόγους, το

αναγνωρίζω αυτό σε πολλές χώρες, για λόγους πολιτικής, για εθνογραφικούς λόγους, λόγω ανθρώπων επιρροής, για ιστορικούς και εκπαιδευτικούς λόγους κόντρα στην αγορά, κόντρα σε άλλα πράγματα. Νομίζω πως ένα ευτυχές γεγονός στην εκπαίδευση παντού είναι πως δημιουργήσαμε ιδρύματα που τείνουν να πουλήσουν τα προγράμματά τους βασισμένα σε σχετικές προσεγγίσεις της αγοράς, που θα συναντήσουν οι φοιτητές όταν φύγουν από το πανεπιστημιακό ίδρυμα. Δεν είναι λάθος των φοιτητών ή των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων που δεν υπάρχουν δουλειές. Είναι σημαντικό να το θυμόμαστε αυτό. Θα το πω ξανά. Δεν είναι λάθος των πανεπιστημίων ή των φοιτητών, αν δεν υπάρχουν πρσισότερες δουλειές διαθέσιμες γι' αυτούς όταν φύγουν.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σίγουρα δεν είναι λάθος των φοιτητών. Όμως τι γίνεται με το πανεπιστήμιο, με τον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρονται; Υπάρχουν αποφάσεις που παίρνονται.

D.O.: Λοιπόν, κοίτα τους περισσότερους φοιτητές. Τι επιθυμούν; Επιθυμούν έναν τίτλο στη μηχανική, θέλουν έναν τίτλο σχετικό με τις επιχειρήσεις, γιατί θεωρούν ότι αυτό θα τους δώσει εργασία. Αυτή τη στιγμή οι αριθμοί δείχνουν ότι αυτό δεν είναι καν απαραίτητο. Είχα ένα πρώτο πτυχίο στην ιστορία. Ευρωπαϊκή ιστορία του εικοστού αιώνα. Οι περισσότεροι φίλοι μου είπαν: «Γιατί παίρνεις ένα πτυχίο σε αυτό;» Ξέρεις ποια ήταν η απάντησή μου; «Επειδή μου αρέσει». «Και τι θα κάνεις με αυτό το πτυχίο;» Λοιπόν, τότε πίστευα ότι θα διδάξω στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Και στο τέλος διάλεξα μια εντελώς διαφορετική κατεύθυνση, αλλά πήρα το πτυχίο μου στην ιστορία. Μετανιώνω; Όχι καθόλου. Με δίδαξε πώς να γράφω, πώς να αναλύω, να κοιτάζω σε διάφορα ιστορικά γεγονότα σε διάφορες χώρες. Για μένα ήταν το σωστό. Σήμερα οι φοιτητές δεν ξέρω αν κάνουν τις δικές τους επιλογές. Επιλέγουν με βάση τι νομίζουν ότι θα τους προσφέρει αργότερα μια καλή ζωή. Θα πάρω ένα πτυχί σχετικό με τις επιχειρήσεις. Στην Αμερική, για παράδειγμα, υποτίθεται ότι πρόκειται για μια από τις πιο πεφωτισμένες χώρες σε αυτό τον πλανήτη, αλλά δεν το επιδεικνύουν. Ξεκινούν οι άνθρωποι να μιλούν μια δεύτερη ξένη γλώσσα όταν είναι δεκατεσσάρων χρονών. Αυτό είναι τρελό! Όλες οι έρευνες στον κόσμο από γλωσσολόγους και φιλολόγους τι λένε; Μάθε μια δεύτερη ξένη γλώσσα όταν είναι τεσσάρων ή πέντε χρονών. Αυτό χρειάζεται όταν διδάσκεις κάποιον πραγματικά να μιλά αποτελεσματικά μια δεύτερη γλώσσα. Και αυτό που επίσης μας δείχνει η έρευνα είναι πως αφού μάθεις τη δεύτερη γλώσσα, κάθε γλώσσα μετά είναι ακόμα πιο εύκολη, ακόμα κι ανα δεν σχετίζονται όπως οι ρομαντικές γλώσσες ή οι σλάβικες γλώσσες ή κάτι τέτοιο. Θεωρώ ότι είναι τραγικό πως το χάνουμε αυτό. Και δεν είναι πως το χάνουμε απλώς στην Αμερική, επειδή πιστεύω πως η προσέγγιση στις γλώσσες ήταν πάντα προβληματική. Εννοώ πως η αξία της αγγλικής γλώσσας έγκειται στο γεφύρωμα πολλαπλών γλωσσών, επειδή καθένας μπορεί να τη χρησιμοποιήσει τουλάχιστον γι' αυτό τον λόγο. Μα μίλησες για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και νομίζω πως χάνουμε κάποια πράγματα, αν δεν έχουμε αυτά τα προγράμματα πια.